

پیشگفتار

فخری
اشعاع و نور حاکم سیم و منیر ۱۳۳۳

WWW.Ketab.ir

سرشناسه: سازگار، غلامرضا، ۱۳۲۰-

عنوان و نام پدیدآور: یک ماه خون گرفته/پدیدآورنده غلامرضا سازگار: گردآورنده حسین

فتحی؛ کارشناس ادبی و ویراستار جواد زهتاب.

مشخصات نشر: تهران: ستاره قطبی، ۱۳۹۰.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۷۶-۸-۴-۴ قیمت: ۵۹۰۰۰ ریال.

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتاب حاضر با حمایت سازمان تبلیغات اسلامی منتشر شده است.

موضوع: شعر فارسی - قرن ۱۴

موضوع: شعر مذهبی - قرن ۱۴

موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ ق - شعر

شناسه افزوده: فتحی، حسین، ۱۳۵۲-، گردآورنده

شناسه افزوده: زهتاب، جواد، ۱۳۵۹-، ویراستار

شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹- ۵۴۴/۵۷الف/ PIR ۸۰۷۸

رده‌بندی دیوین: ۸۱۶۲ ق ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۱۶۷۲۸

پدیدآورنده: غلامرضا سازگار

گردآورنده: حسین فتحی

کارشناس ادبی و ویراستار: جواد زهتاب

ناظر فنی و چاپ: علی‌اسفر فتحی

طراحی جلد، صفحه و CD: هادی ناصری

حروفچینی و صفحه‌آرایی: امینة رحیمزاده

ناشر: ستاره قطبی

نوبت چاپ: اول - پانز ۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه

قیمت کتاب و CD: ۵۹۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۴۷۶-۸-۴-۴

با حمایت سازمان تبلیغات اسلامی

تهران، خیابان سمیه، تقاطع استاد نجات‌اللهی- پلاک ۲۴۱، طبقه اول

تلفن: ۸۸۹۳۲۷۶۶-۷ نمابر: ۸۸۸۰۹۰۱۳

www.madaye.com

آدرس اینترنتی:

۱۱ مقدمه

توسل به امام زمان علیه السلام

۱۹ می آیی

۲۱ داروی زخم

طلوع ماه محرم

۲۵ هلال محرم

۲۷ خنده به خنجر

۲۹ نگارستان سرخ

۳۱ بهشت خون

۳۴ کل عالم کربلاست

۳۶ ای ماه خون

۳۹ شیون برآرید

۴۱ ماه ارباً ارباً

۴۳ ناله های نینوایی

۴۵ جسم پرستاره

حضرت مسلم علیه السلام

۴۹ حضرت مسلم علیه السلام

۵۳ یا مسلم بن عقیل علیه السلام

۵۷ مسلم علیه السلام

۵۹ کوفه میا

وردیه کربلا

۶۳ حج حسین بن علی علیه السلام

۶۵ خوش آمدی

اصحاب باوفا

- ۶۹ خون خدا
- ۷۱ حر حسین علیه السلام
- ۷۵ حسین پرستم
- ۷۷ پیر پر از دوست
- ۷۹ جان نثار
- ۸۱ حر علیه السلام
- ۸۳ حر علیه السلام
- ۸۶ من حبیبم
- ۸۹ یا حبیبی
- ۹۱ حبیب حسین علیه السلام

حضرت قاسم علیه السلام

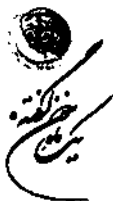
- ۹۵ قاسم بن حسن علیه السلام
- ۹۹ مرثیه حضرت قاسم علیه السلام
- ۱۰۱ نقل عروسی
- ۱۰۴ اکبر دیگر

حضرت علی اصغر علیه السلام

- ۱۰۹ چشم هایش
- ۱۱۲ خجالت دریا
- ۱۱۴ اشک رباب
- ۱۱۶ آیه کوچک
- ۱۱۹ تبسم کن

حضرت علی اکبر علیه السلام

- ۱۲۳ حضرت علی اکبر علیه السلام

- در مدح و مصیبت حضرت علی اکبر علیه السلام ۱۲۵
تسبیح پراکنده ۱۲۸
آینه پیغمبر صلی الله علیه و آله ۱۳۰
حیدر به میدان آمده ۱۳۲
لایله لیلای خلیا ۱۳۴

حضرت عباس علیه السلام

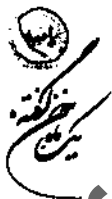
- هو علمدار ۱۳۹
بهر طویل حضرت ابوالفضل علیه السلام ۱۴۲
امان نامه ۱۴۹
یا ابوفاضل علیه السلام ۱۵۴
میر انصار ۱۵۸
جدا شد دست عباس علیه السلام ۱۶۲
دریا خجل شد ۱۶۴
دو دمه ۱۶۶

شب عاشورا

- امام با یاران در شب عاشورا ۱۶۹
یاران امام با امام، شب عاشورا ۱۷۱
ابی عبدالله علیه السلام ۱۷۳
مکتب شیعه ۱۷۶
همه جا کربلاست ۱۷۹

عاشورای حسینی علیه السلام

- عاشورا ۱۸۳
کشته نگاه ۱۸۵
وداع ۱۸۷

۱۸۹	خطاب امام با اهل کوفه
۱۹۳	محبوب و حبيب
۱۹۸	حنجرت بوسم
۲۰۲	ره اهل سعادت
۲۰۴	تلاوت قرآن

شام غریبان

۲۰۹	شب یازدهم
-----	-----------

دفن ابدان مطهر شهدا علیهم السلام

۲۱۳	یک بوریا بیاورید
۲۱۵	دفن شهدا

مصائب کوفه

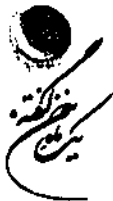
۲۱۹	دروازه کوفه
۲۲۱	قرآن بخوان
۲۲۳	دروازه کوفه
۲۲۶	دروازه کوفه

مصائب شام

۲۳۱	دروازه شام
۲۳۵	دروازه شام
۲۳۷	مجلس یزید
۲۳۹	بوسه گاه احمد علیهم السلام
۲۴۱	دروازه شام

حضرت رقیه علیها السلام

۲۴۵	ویرانهام گلستان است
-----	---------------------

- ۲۴۷..... سفیر شهدا
۲۵۱..... فوق باور
۲۵۳..... گفتگوی دختر و پدر
۲۵۵..... خرابه شام

اربعین حسینی (علیه السلام)

- ۲۶۱..... اربعین
۲۶۴..... نفس حدیری
۲۶۶..... اربعین
۲۶۸..... نوحه دیگر اربعین

شهادت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)

- ۲۷۳..... در رحلت حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)
۲۷۸..... نوحه حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)
۲۸۰..... نوحه حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)

شهادت امام حسن مجتبی (علیه السلام)

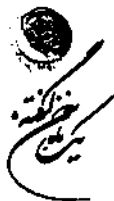
- ۲۸۵..... امام حسن
۲۸۸..... سه قاتل
۲۹۱..... نوحه دیگر امام حسن (علیه السلام)

شهادت علی بن موسی الرضا (علیه السلام)

- ۲۹۵..... امام رضاست
۳۰۰..... یک نگاه
۳۰۲..... نوحه امام رضا (علیه السلام)

توضیح:

از آنجا که شعر شیعی خاصه آن دسته از اشعاری که در نعت و مدح و منقبت پیامبر بزرگوار اسلام - صلوات الله علیه و آله وسلم - و ائمه اطهار - علیهم السلام - سروده شده اند، سراسر نثار درود و سلام - و صلوات است به آستان این برگزیدگان عالم امکان و مشحون از اسماء متبرک ایشان، همچنین با توجه به اینکه به هنگام خواندن شعر، به منظور ادای وزن و آهنگ ابیات ناچاریم که صلوات و سلام را در انتهای ابیات ادا کنیم، لذا عبارات خاصه صلوات و سلام در عنوان اشعار و نیز در بعضی مواقع در انتهای ابیات آورده شد.

السلام علی الحسین
و علی علی بن الحسین
و علی اولاد الحسین
و علی اصحاب الحسین

از سال ۶۱ هجری که محشر کبرای عالم خلقت، عاشورای حسین علیه السلام واقع شد، تا به روزگار ما، شاعران بسیاری در ثنا و رثای سیدالشهدا و یاران و اهل بیت او بودند. هنگامی که کاروان حسینی از مکه به سمت عراق متوجه شد، در وادی صفاح، فرزدق، که از شاعران و مادحان خاندان رسول اعظم بود، با حضرت امام حسین علیه السلام دیدار کرد و مولای خود را از حرکت به جانب کوفه بر حذر داشت، امام پس از آنکه فرزدق را جواب گفت این اشعار را خواند:

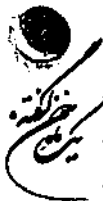
فان تكن الدنيا تعدنفسه
فدار ثواب الله اعلى وابسل
وان تكن الابدان للموت انشأت
فقتل امرء بالسيف في الله افضل...

شعری بدین مضمون که اگر چه دنیا خویش را نیکو آراسته است، در برابر آن، پاداش الهی والای و گرانبهار و بیشتر است و اگر بدن‌ها برای مرگ، آفریده شده‌اند، پس کشته شدن مرد به تیغ در راه خداوند، «افضل» است.

عاشورا مجموعه‌ای از فضائل انسانی بود که در برخورد با پست‌ترین شرارت‌های ناباوران تاریخ به اوج تجلی رسید. سطر سطر مقاتل سیدالشهداء از شعر سرشار است. این شعرها را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد، اشعاری که می‌توان آنها را در شمار «پندیات» آورد و بیشتر در مذمت دنیا و ستایش زهد، ایثار و از جان گذشتگی است، دیگر رجزهایی است که هر یک از شهدای کربلا به هنگام رزم خویش خوانده‌اند، اما دسته سوم اشعاری است که بیشترین پیامد را در این میان دارند و آن مرثی است، چنانکه حضرت زینب علیها السلام در کوفه هنگام مشاهده رأس برادرش بر نی، سر خویش را به چوبهٔ محمل کوفت و سرود: یا هلالاً لم استم کمالاً... (ای هلالی که هنوز کامل نشده‌ای...)

همچنین مقتل نویسان در جای‌جای مقاتل خود، هنگامی که خواسته‌اند عمق جانسوز حادثه را شرح

دهند، ناچار از شعر سود جسته‌اند. علاوه بر بسیاری از شاعران عرب که پیرامون واقعه کربلا سروده‌اند، مرثیه و مقتل از اولین ادوار شعر فارسی، نوعی شناخته شده در ادب فارسی بوده است، چنان که کسایی مروزی (تولد ۲۴۱ هجری) در قصیده‌ای که با توصیف بهار آغاز می‌شود به رثای سالار شهیدان می‌پردازد:

... بینارم از پیاله، وز ارغوان و لاله

ما و خروش و ناله، کنجی گرفته ماوا

دست از جهان بشویم، عز و شرف نجویم

مدح و غزل نگویم، «مقتل» کنم تقاضا

میراث مصطفی را، فرزندان مر قضا

مقتول کربلا را، تازه کنم توأ

آن نازش محمد، پیغمبر مؤبد

آن سید محمد، شمع و چراغ دنیا

آن میر سر بریده، در خاک خوابیده

از آب ناچشیده، گشته امیر غوغا...

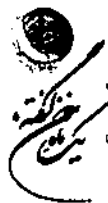
اینچنین کسائی، نوع «مقتل» را در کنار «مدح» و «غزل» می‌آورد. از آن پس در طول قرن‌ها هر جا که

شرایط روزگار اجازه بروز و ظهور شعر و ادب شیعی را داده است شاهد سروده‌ها و مرثیه‌های جانسوز عاشورایی هستیم.

چنانکه در اواخر قرن پنجم و ششم جریانی به نام «مناقب‌یان» شکل می‌گیرد. «منقبت خوانان» در کوچه و بازار و معابر و مجامع عمومی مردم را گرد خود جمع می‌کردند و برای آنان اشعار و ستایش پیامبر و آل علی علیه السلام و همچنین در رثای امام حسین علیه السلام می‌خواندند، اشعاری از شاعرانی همانند قوامی رازی - که از سراینندگان شیعه نیمه اول قرن ششم بوده است. روند شعر شیعی همواره در طول قرن‌ها ادامه داشته است و این مجال را گنجایش برشمردن تمامی شعرها و شاعران نیست.

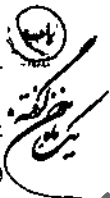
در روزگار ما نیز خصوصاً پس از پیروزی انقلاب اسلامی شعر شیعی با پویایی و طراوت و ابعاد معانی گسترده‌تر حیاتی دیگر باره یافت.

چنان که به تعبیر مقام معظم رهبری، روزگار ما از حیث کثرت سراینندگان و تنوع مضامین، با محدوده قرن‌های نه تا یازده هجری که روزگار شاعران سبک هندی بوده است، قابل قیاس است.

استاد غلامرضا سازگار از شاعران شیعی روزگار ماست
که تمام سرمایه و همت خویش را در راه شعر شیعی
مصرف داشته است.

از ارجمندی‌های آثار او غنای آثار او به جهت اطلاع
شاعر از روایات و معارف قرآن و اهل بیت است، استاد
غلامرضا سازگار، در «ماه خون گرفته» نیز همچنان
سرایندهٔ مرثی دلدنشین و نوحه‌های جانسوز عاشورایی
است، سرایندهٔ «یک ماه خون گرفته» پنجره‌ای به کربلا
گشوده است که گویی هر لحظه تصویر تازه‌ای را در آن
می‌نگرد، استاد سازگار، در ماه‌های خون گرفته، حدیث
نامکرر عشق را می‌سراید و از عهدهٔ این باور برمی‌آید که
یک عمر می‌توان سخن از جادهٔ بی‌انتهای کربلا سرود،
«در بند آن مباحث» که قلم درختان و جوهر دریاها
تمام شوند و جامهٔ کلمات کهنه شود و جمله‌ها از نفس
بیفتند، در بند آن مباحث، چرا که داغ سیدالشهدا هر
لحظه تازه است و کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا و کل
خلقت به راه افتاده‌اند به دنبال پرچم سرخ سیدالشهدا و
کل دریاها هر سال به یاد خون علی‌اصغر حسین در
خون کشیده می‌شوند و کل جنگل‌ها و صحراها و
درختان و پرندگان و قلب‌ها و چشم‌ها به مظلومیت

کسی که گفت «هل من ناصر ينصرني و هل من ذاب يذب عن حرم رسول الله» شهادت می دهند!
و با همه اینها بشریت تازه در ابتدای زیارت عاشورا است
و در سطر اول معرفت حسین و اصحاب اوست و شعر
شیعی چه می تواند بود جز آنکه بیانگر معرفت‌هایی
باشد که از پیامبر و خاندان مکرم او به ما رسیده‌اند؟
آموزه‌هایی که در مکتب حسین به شیواترین صورت
تدریس می شوند، مکتبی که همه دانشمندان و شاعران
و اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان، آرزومند تحصیل
در آن و درک حقایق عظیم آنند و مگر خون را می توان
معنا کرد که آنجا که کلام از گفتن فرو می ماند،
جوشش چشمه خون سیدالشهدا آغاز می شود و به
برکت این خون است که امروز همه عاشورا را حقیقتی
مسلم می دانند.

بابی انت و امی

لا یوم کیومک یا ابا عبد الله علیه السلام

مؤسسه هنر و ادبیات هلال

محرم ۱۳۹۰